

Відповіді кандидата у ректори
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
доктора технічних наук, професора Миколи НЕЧИПОРУКА
на запитання членів виборчої комісії з обрання представників
з числа студентів

1. Які є Ваші пріоритети щодо розвитку університету?

Університет – це нерозривне поєднання людського капіталу (викладачі, науковці, студенти, допоміжний персонал) та матеріально-технічної бази (будівлі, споруди, лабораторії, тощо). Напрямів удосконалення й розвитку людського капіталу і матеріально-технічної бази завжди багато, але пріоритетними вважаю такі:

– **організація високої якості освіти** в умовах війни та повоєнного відновлення України і ХАІ шляхом удосконалення організаційного процесу навчання (зокрема його цифровізації) і підвищення рівня викладання відповідно до вимог європейських стандартів, що досягатиметься збільшенням частки викладачів, які пройшли стажування за кордоном. **Очікувані наслідки:** висока затребуваність випускників університету компаніями-роботодавцями; збільшення кількості студентів;

– **створення умов для інноваційно-наукового розвитку ХАІ** шляхом заохочення студентів і молодих учених до наукової діяльності та створення мережі Hub-ів і Brain Breaking. Можливостей для цього зараз надзвичайно багато. Уже розроблена і тестується система електронного оповіщення щодо нових конкурсів, які регулярно проводяться в Україні та за її межами. Сприятиму тому, щоб принаймні 50 % у колективах становили молоді вчені, а також буду дотримуватися політики гендерної рівності науковців. **Очікувані наслідки:** збільшення та диверсифікація коштів на наукові дослідження; проведення досліджень високого рівня з отриманням реального результату; створення «студентських спін-офф» та «академічних спін-офф» компаній;

– створення належних умов для здобуття **інклюзивної освіти та освіти протягом усього життя**. Уже зараз є домовленість з представниками громадських організацій, які готові сприяти залученню до ХАІ студентів за цими напрямками. **Очікуваний результат** – збільшення кількості студентів;

– **розвиток матеріально-технічної бази ХАІ**. **Очікувані результати:** збільшення кількості наукових колективів; збільшення обсягу коштів, залучених для проведення досліджень; підвищення якості підготовки студентів;

– **створення умов для самовдосконалення кожного працівника і студента ХАІ** шляхом надання можливостей та спонукання до розвитку різними способами, зокрема фінансовим заохоченням. **Очікувані результати:** зростання кількості високомотивованих до успішної реалізації проривних ідей студентів і викладачів; підвищення якості підготовки кадрів; збільшення людського капіталу ХАІ та підвищення його ефективності.

2. Ваша головна мета як ректора ХАІ?

Досягти комплексного результату:

ХАІ – інноваційний центр освіти і науки, до якого бажають приїхати відомі учені і освітяни для обміну досвідом!

ХАІ – місце, де студенти здобувають знання і гармонічно розвиваються, а студентські роки – це час, у який завжди хочеться повернутися!

ХАІ – місце, де науково-педагогічний персонал бажає постійно удосконалюватися!

ХАІ – це однакові можливості для самореалізації!

ХАІ – місце, де сьогодні, завтра і через 100 років можна сказати «Не дивуйтеся – це ж ХАІ!». Сьогодні так говорять в Оксфорді, Кембриджі, Гарварді.

3. Як Ви будете працювати з академічною спільнотою, щоб забезпечити високий рівень взаємодії та співпраці?

З академічною спільнотою я працюю все життя. Я не популіст, щоб обіцяти «золоті гори» адже не завжди можна реалізувати все, з чим звертаються. Але я

завжди готовий до конструктивного діалогу. Конструктивний діалог – це шлях до вирішення найскладніших питань. Діяльність адміністрації завжди регулюється законами, постановами, наказами, розпорядженнями. Щодня мінімум чотири листи надходять від Міністерства освіти і науки України, питання в яких потребують виконання. Конструктивний діалог – це пошук балансу між запитом і пошуком механізму досягнення бажаного в умовах обмежень. Я готовий іти набагато далі – боротися за зміну умов функціонування ХАІ і освітньо-наукової спільноти, беручи активну участь у роботі с Громадської організацією «Спілка ректорів закладів вищої освіти України», співпрацюючи з Міністерством освіти і науки України, Радою безпеки і оборони України (я є членом робочої групи з визначення готовності системи освіти до протидії та подолання потенційних та реальних загроз національній безпеці та національним інтересам України в умова глобальних та внутрішніх викликів), а також іншими шляхами. Підіб'ю підсумок – я відкритий до діалогу і роботи завжди!

4. Як Ви плануєте впроваджувати нові технології та інновації для підвищення якості навчання та наукових досліджень університету?

Починаючи з пандемії коронавірусу ми вже впроваджуємо нові технології навчання. Якщо три роки тому ми не знали нічого про онлайн-освіту, то сьогодні це стало майже нормою (хоча найкращий показник підготовки інженерних кадрів досягається при оффлайн-навчанні). Очевидно, що потрібно розвивати й упроваджувати елементи доповненої і віртуальної реальності. Це перспектива, оскільки потрібні значні людські й фінансові ресурси для формування повноцінних навчальних курсів. Ми готові переймати передовий досвід колег з Фінляндії, Англії, Франції, Туреччини та інших провідних у економічному сенсі країн світу. Ми готові адаптувати цей досвід до наших реалій і навіть удосконалювати його.

Щодо інновацій, то скажу, що ХАІ завжди вирізнявся інноваціями у навчанні. Сьогодні всі говорять про дуальну форму освіти, а в ХАІ її було

реалізовано задовго до появи «модної течії». Усе було повністю організовано ще за часів Олега Костянтиновича Антонові, коли наші студенти здобували освіту і працювали на ДП «Антонов». Проте інші інновації, такі як цифровізація, глобалізація тощо, будуть впроваджуватися в освітній процес.

Щодо науки, то скажу одне: за попереднього перебування на посаді ректора рейтинг наукових досягнень ХАІ зріс у рази. Якщо п'ять років тому за обсягом фінансування науки в Україні університет не входив до двадцятки кращих вишів, то у цьому році він зайняв упевнену п'яту позицію! За обсягом отриманих коштів на 2023 рік ХАІ зайняв четверте місце в Україні, поступившись лише Київському національному університету імені Тараса Шевченка, Харківському національному університету імені Каразіна, Київському політехнічному університету! Що це, випадковість? Ні – це наслідок політики, яку я впевнено і послідовно реалізовував щодня і буду реалізовувати. Ця політика – учений сам розпоряджається коштами, які виділено на здійснення його проєкту. Це дуже потужний стимул для вченого збільшити обсяг коштів університету. І це, як ви можете бачити, працює!

5. Як Ви плануєте забезпечити якість навчання та наукових досліджень університету?

Навіть в умовах війни двічі на тиждень під час ректоратів я ставив питання щодо забезпечення якості навчання і наукових досліджень. Завдяки постійній боротьбі за якість ХАІ сьогодні в міжнародних рейтингах закладів вищої освіти. Але це не проста робота! Тут не виходить просто озвучити проблему й отримати її рішення за день, тиждень або місяць. Високий рівень якості – це результат планомірної щоденної роботи, наслідки якої виявляються через роки. Упевнений в одному – освіта буде якісною тоді, коли окрім отримання теоретичних відомостей студенти будуть працювати на профільних підприємствах, коли підприємства будуть співпрацювати з нами і формулюватимуть свої вимоги до якості підготовки. Наведу приклад, приблизно три роки тому ХАІ створив і затвердив на державному рівні стандарти вищої освіти для інженерів-технологів

авіаційної галузі. Це була тривала і важка робота, під час якої ми почули всіх стейкхолдерів, інтегрували це в діюче законодавство і отримали результат. Тому, маючи такий досвід, з упевненістю скажу, я це зможу організувати.

Що стосується якості науки, то знову ж скажу, що за останні п'ять років її якість підвищилася. Кількість публікацій, які індексуються у Scopus, досягла історичного максимуму в 2022 році!!! Під час війни! За кількістю коштів, отриманих від Європейського Союзу, ХАІ посідає перше місце в Україні. Це і є показники якості. І тому я надалі дотримуватимуся вибраного раніше шляху, удосконалюючи його.

6. Як Ви плануєте сприяти міжнародній співпраці та забезпеченню міжнародного стандарту освіти та досліджень університету?

Тільки в 2022 році і на початку 2023 року я разом з командою співробітників ХАІ, які відповідають за реалізацію політики освіти і науки, встановив контакти (із відвідуванням з університетом прикладних наук міста Турку (Фінляндія), Оксфордським університетом (Англія), Бристольським університетом (Англія), Університетом міста Кошице (Словаччина), Університетом міста Барі (Італія), університетами та підприємствами у містах Ганновер, Гамбург і Магдебург (Німеччина), низкою університетів Польщі (ХАІ став членом консорціуму закладів вищої освіти Польщі), а також з космічним агентством і підприємством Люксембургу.

Під час спілкування із зарубіжними колегами відбувається обмін досвідом, з'являються ідеї формування політики в ХАІ, яка дасть змогу імплементувати кращі практики провідних закладів вищої освіти світу.

Раніше я вже говорив, що сприятиму поширенню обміну досвідом професорсько-викладацькому складу зі студентами. І зараз під час війни вдавалося відряджати викладачів-чоловіків до інших країн для вирішення наукових завдань. Тому і надалі розвиватиму напрям обміну досвідом і підвищення кваліфікації, зокрема й у цифровому полі (зараз існує багато курсів, які сприятимуть підвищенню якості освіти в ХАІ).

Що ж стосується стандартів освіти, то ми працюємо виключно у цих стандартах. Щоразу, коли НАЗЯВО перевіряє нас, воно перш за все дивиться, чи відповідає освітня програма стандарту. А сучасні стандарти України вже зараз інтегровані в міжнародні. Тому передусім приділю ще більше уваги роботі методичних комісій для вдосконалення освітніх програм.

Стосовно досліджень повідомляю таке. Якщо дослідження не відповідають вимогам конкурсів – їх відхиляють. Тому створю належні умови для проведення експериментальних досліджень ученими, щоб їхній рівень був не нижчим за світовий. В окремих випадках домовлятимуся з ректорами інших закладів вищої освіти України і Європи про надання допомоги в проведенні експериментів нашими ученими на безоплатній основі.

7. Як Ви плануєте забезпечити розвиток науково-дослідної діяльності та здобуття відповідних наукових ступенів і вчених звань для викладачів та науковців університету?

Питання є комплексним, тому поділю його на дві частини для вирішення. По-перше, я всіма силами сприятиму розвитку науково-дослідної діяльності. Це буде і оновлення лабораторій (за попередні п'ять років було відкрито й оновлено понад 30 лабораторій), і підвищення кількості публікацій у виданнях кuartилів 1 і 2. Зазначу, що сьогодні ХАІ є одним із закладів вищої освіти України, який долучився до підготовки на законодавчому рівні положення про підтримку вчених щодо оплати наукових публікацій у виданнях кuartилів 1 і 2. Це буде проривне положення, яке дасть змогу отримувати цільові кошти ученим університету на умовно конкурсній основі (під умовністю розуміється, що це буде залежати не тільки від вченого, й від показника наукової діяльності закладу вищої освіти). Окрім оновлення лабораторій і сприяння публікативній активності на рівні найкращих міжнародних видань, як раніше зазначалося, у ХАІ буду імплементувати «академічний спін-офф» та «студентський спін-офф».

Щодо наукових ступенів і вчених звань. У попередні роки я започаткував допомогу у вивченні англійської мови для викладачів і подальшому складанні

іспитів на рівень володіння B2. Усе це відбувалося для викладачів і молодих науковців безкоштовно. Зараз ця програма діє і, що особливо важливо, розвивається. Так створено декілька груп, для яких викладачі з Університету Брістоля (Англія) проводять заняття англійською мовою. Відповідно рівень володіння англійською мовою різко зростає. Цей досвід буду розширювати, адже для здобуття вчених звань і наукових ступенів треба, перш за все, створити умови відповідності наших учених і викладачів вимогам чинного законодавства України.

8. Як буде виглядати співпраця з заводами та підприємствами України і світу, чи будуть додаткові курси навчання з фаху, чи буде організація та заохочення студентських гуртків та КБ, як адміністрація бачить можливості для посилення практичної підготовки?

Відповім по порядку.

Співпраця із заводами і підприємствами за останні п'ять років суттєво розширилася. Це призвело до збільшення обсягу коштів на виконання нашими вченими договорів, а також до збільшення кількості студентів, які працюють на цих підприємствах. ХАІ має найбільшу в Україні кількість студентів, які навчаються за дуальною формою навчання. І я не збираюся зупинятися! Зараз ведеться робота щодо розширення дуальної форми освіти з компаніями LuxAir у Люксембурзі і Baykar Company у Туреччині, а також з багатьма іншими.

Додаткові курси з фаху – чому ні? Так, я готовий впроваджувати, а компанії стейкхолдерів допомагати нам їх проводити.

Щодо організації та заохочення студентських гуртків і КБ. Усіма способами сприяю організації та заохоченню таких структур. Відновлено діяльність студентського КБ, яке не почало повноцінно працювати тільки через ковідні обмеження. Зараз проводиться робота з відкриття КБ літакобудування з отриманням відповідних дозволів від Державіаслужби. Це дасть змогу нашим ученим проектувати власні літаки, їх виготовлювати й сертифікувати для використання в Україні та Європі. Робота не проста, але ми разом її зробимо. У цих КБ обов'язково, відповідно до кращих традицій ХАІ, будуть працювати на

оплачуваній основі студенти. Це запорука різкого збільшення практичних навичок наших випускників та їх працевлаштування на високооплачувану роботу після випуску.

9. Чи будуть суттєві зміни і якщо будуть, то які в:

– освітньому процесі стосовно актуалізації освітньої програми під сучасні вимоги. Відповідаю: методичні комісії постійно проводять актуалізацію освітніх програм під сучасні вимоги. Інакше ми б не проходили перевірку НАЗЯВО. Ми працюємо і будемо працювати зі стейкхолдерами, щоб процес випуску – приймання на роботу був максимально злагодженим без необхідності проведення донавчання;

– зміні підходів у навчанні в напрямку диджиталізації. Відповідаю: диджиталізація – майбутнє світу і України. Ми не будемо стояти осторонь. З цією метою вже проводиться робота з переведення документообігу в електронний вигляд, усі освітні програми оцифровані й доступні з будь-якої точки світу, будуть розвиватися цільові групи за інтересами для миттєвого інформування учасників;

– співробітництві ХАІ з приватними підприємствами стосовно можливостей проведення приватних науково-дослідницьких робіт на базі ЗВО. Відповідаю: друзі, я категорично за розширення можливостей студентів і науковців до організації власного наукомісткого бізнесу. Але необхідно витримувати чіткий баланс – ви передаєте проекти приватному підприємству, але не забуваєте сплачувати офіційні нарахування на розвиток ХАІ. У такому випадку є шанси на розвиток і колективу виконавців, і ХАІ. На посаді ректора ХАІ я готовий змінити умови реєстрації приватної власності, коли більша частка залучених фінансів буде виділятися винахідникам. Для цього в Україні нарешті «визріло» необхідне законодавство. Уже зараз досліджується можливість зменшення податкового навантаження та відрахувань з деяких проєктів за рахунок укладання ліцензійних договорів. У такому випадку буде можливість виплачувати до 80 % заробітку виконавцям проєкту, а 20 % спрямовувати на

розвиток університету. Це потужний крок у майбутнє!

– реалізації студентських, аспірантських, професорських проєктів та їх освітлення. Відповідаю: організація конкурсів потребує наявності певного фонду. Більшість фінансових фондів в університеті як державній структурі є цільовими, тобто йдуть на конкретні виплати (стипендії, заробітні плати, закупівлю матеріалів тощо). Власні надходження від навчання іноземців під час війни різко зменшилися. Звертаю увагу на те, що багато закладів вищої освіти (ЗВО) України перейшли на тритижневу роботу, коли професорсько-викладацький склад тиждень на місяць йде у відпустку за власний рахунок. Багато ЗВО не виплачують надбавки та виплати. ХАІ підтримує баланс завдяки виваженій політиці і дотримується взятих на себе зобов'язань з виплат. Тому я робитиму все необхідне для вирішення питання, але з урахуванням реальних можливостей. Знову ж нагадаю, що перед війною, а саме 23 лютого 2022 року, на засіданні Вченої ради було прийнято Положення про проведення конкурсу робіт молодих учених імені Йосипа Немана. Мета конкурсу – допомогти молодим ученим напрацювати результати, завдяки яким можна отримати фінансування із зовнішніх фондів. Таких фондів на сьогодні вдосталь. Це і конкурси Міністерства освіти і науки України, і Фонд стартапів України, і міжнародні конкурси. На завершення наведу цитату декана одного з факультетів Університету Швеції, де свого часу розробили стартап, що перетворився на фірму TetraPak – «Швеція – країна з найбільшим показником стартапів, але не думайте, що ці стартапи з'являлися без належного фінансування і у короткі терміни». Навіть найгарніші ідеї потребують часу і коштів для їх реалізації! Тому ще раз наголошую – створюватиму всі умови для зростання частки наших студентів і викладачів, що братимуть участь у науковій роботі, та допомагатиму знаходити відповідне фінансування для реалізації цікавих ідей.

10. Як Ви будете розвивати студентську інфраструктуру та підтримувати студентську активність та ініціативи?

Студентська активність та ініціативи завжди були і залишаються

пріоритетами для мене. Кожна слушна ідея студентів має бути розглянута на засіданні деканату або Вченої ради. Відомо багато прикладів, коли слушні пропозиції студентів ураховано під час вирішення питань життєзабезпечення ХАІ. Це буде і надалі. Окрім цього, продовжуватиму вживати заходів із залучення студентів до науково-дослідної роботи. Війна трішки змістила терміни проведення деяких з таких заходів. Так, 23 лютого 2022 року на засіданні Вченої ради було прийнято Положення про конкурс робіт молодих учених імені Йосипа Немана. Цей конкурс буде обов'язково проведено, і він дасть змогу студентам і молодим науковцям пройти короткий шлях від ідеї до її втілення через фінансування досліджень. Окрім цього, проводиться потужна робота з розширення можливостей студентів і молодих учених у впровадженні наукомістких ідей у бізнес через Український фонд стартапів та зарубіжні партнерські програми. Проводиться також робота зі створення конструкторського бюро з активним залученням студентів.

Що стосується інфраструктури, то зараз у процесі створення зона відпочинку, де студенти зможуть проводити час на повітрі та обмінюватися цікавими ідеями й напрацюваннями. Заплановано також зробити простір для мозкового штурму, обміну досвідом і навчання з основ маркетингу та бізнес-процесів для реалізації власних ідей у реальному бізнесі.

11. Як Ви плануєте забезпечити фінансову стабільність та ефективне використання бюджетних коштів університету?

Друзі, до цього часу я з цим справлявся досить непогано з огляду на те, що ХАІ виконує вчасно всі взяті на себе зобов'язання. Ще раз нагадаю, що сьогодні в Україні не так багато університетів, які повною мірою виконують свої фінансові зобов'язання. Тут простих рішень немає, але я завжди готовий застосувати весь свій досвід щодо вирішення цих непростих питань і у майбутньому. Шляхи, які я бачу: наповнення загального фонду – збільшення кількості студентів, які навчаються в ХАІ (бюджет збільшимо, зокрема шляхом розвитку інклюзивної освіти, освіти протягом усього життя, зарахування

ветеранів війни і членів їхніх сімей, а також проведення рекламних заходів із залучення абітурієнтів до ХАІ); наповнення спецфонду шляхом розширення переліку платних послуг і навчання студентів, аспірантів, докторантів із-за кордону. Останньому сприятиме реалізація на базі ХАІ (уже ведуться відповідні роботи) Центру реабілітації осіб з ураженнями опорно-рухового апарату.

12. Які зміни будуть запроваджені у навчанні та проживанні студентів на території студмістечка ХАІ після обрання Вас на посаду ректора?

Що стосується навчання, то нас чекає потужна цифровізація цього процесу. У моїй Програмі чітко визначені пункти, що стосуються створення відокремлених структурних підрозділів на територіях України, де дозволено оффлайн-навчання. Увага приділятиметься дуальній формі, інклюзивному навчанню, освіті протягом життя, створенню онлайн-курсів і, через деякий час, віртуальних курсів і курсів з доповненою реальністю.

У міру можливостей територію студмістечка та гуртожитки будемо разом приводити до європейських стандартів. Роботи там багато, але є й чітке розуміння, як можна все реалізувати. Готовий почути ваші ідеї щодо розвитку студмістечка.

13. Чи буде очне навчання з цієї осені?

Це визначаю не я, а керівник Харківської обласної військової адміністрації своїм наказом по всій області. Я дуже сподіваюся на це і вже підготував ХАІ до проведення оффлайн-навчання. До речі, ХАІ сьогодні єдиний ЗВО в Харківській області, який повністю відбудований і готовий до прийняття студентів на очне навчання! Чекаємо на нашу ПЕРЕМОГУ і перехід на оффлайн-режим!